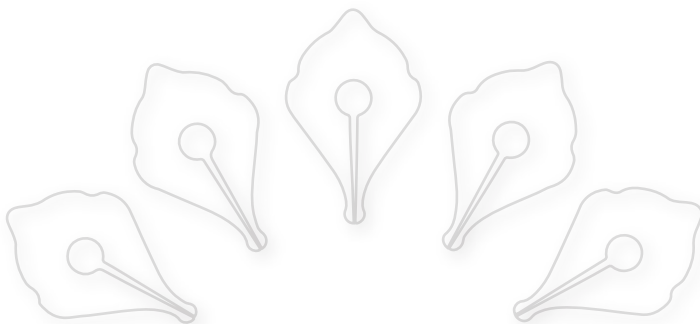

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قانون دیوان عدالت اداری

(همراه با آخرین اصلاحات مصوب ۱۴۰۲)

به انضمام

نظرات استدلالی شورای نگهبان پیرامون این قانون

تحقیق و تدوین: بهنام امیدی

بازبینی و نظارت علمی: محسن ابوالحسنی

بژوهشکده شورای نگهبان

عنوان قراردادی: ایران، قوانین و احکام
Iran. Laws, etc.

عنوان و نام پدیدآور: قانون دیوان عدالت اداری (همراه با آخرین اصلاحات مصوب ۱۴۰۲) به انضمام نظرات استدلالی شورای نگهبان پیرامون این قانون/تحقیق و تدوین بهنام امیدی؛ بازیینی و نظارت علمی محسن ابوالحسنی.

مشخصات نشر: تهران: شورای نگهبان، پژوهشکده شورای نگهبان، ۱۴۰۲.

مشخصات ظاهری: ۲۳۴ ص: ۵/۲۱×۵/۱۴

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۳۷۸-۸۶-۰

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

موضوع: دیوان عدالت اداری -- قوانین و رویه‌ها

موضوع: Rules and practice -- Administrative court of Justice

موضوع: آیین دادرسی اداری -- ایران

Administrative procedure -- Iran

رویه قضایی -- ایران

Jurisprudence -- Iran

شناسه افزوده: امیدی، بهنام، ۱۳۷۳-

ابوالحسنی، محسن، ۱۳۷۲-

شناسه افزوده: شورای نگهبان، پژوهشکده شورای نگهبان

رده بندی کنگره: KMH1442

رده بندی دیویی: ۳۴۷/۵۵۳

شماره کتابشناسی ملی: ۹۲۸۸۶۹۹

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

قانون دیوان عدالت اداری

(همراه با آخرین اصلاحات مصوب ۱۴۰۲)

به انضمام

نظرات استدلالی شورای نگهبان پیرامون این قانون

تحقیق و تدوین: بهنام امیدی

بازیینی و نظارت علمی: محسن ابوالحسنی

ناشر: انتشارات پژوهشکده شورای نگهبان

نویت چاپ: تابستان ۱۴۰۲

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۳۷۸-۸۶-۰

تهران، خیابان شهید بهشتی رحمته‌الله‌علیه، خیابان شهید سرافراز، کوچه پنجم پلاک ۱۱

کد پستی: ۱۵۹۷۸۵۶۱۱۳ | تلفن: ۰۲۱-۸۸۵۳۳۴۳۹ | نمابر: ۰۲۱-۶۴۰۱۴۸۱۷

(این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است)

nashr-rc.ir

ccri.ac.ir

فهرست

مقدمه.....	۷
درآمد: درباره‌ی قانون اصلاح قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری	۱۱
قسمت نخست: قانون دیوان عدالت اداری	۱۵
بخش اول- تشکیلات	۱۷
بخش دوم- آیین دادرسی	۲۲
فصل اول- صلاحیت	۲۲
فصل دوم- ترتیب رسیدگی	۲۶
مبحث اول- رسیدگی در شعب بدوی	۲۶
مبحث دوم- رسیدگی در شعب تجدیدنظر	۴۵
مبحث سوم- رسیدگی در هیئت عمومی	۴۹
بخش سوم- اعاده دادرسی	۵۸
بخش چهارم- اجرای احکام	۶۰
بخش پنجم- سایر مقررات	۶۵
قسمت دوم: نظرات استدلالی شورای نگهبان پیرامون قانون دیوان عدالت اداری (۱۴۰۲) ..	۶۷
مرحله نخست بررسی مصوبه در شورای نگهبان	۶۹
مرحله دوم بررسی مصوبه در شورای نگهبان	۱۴۵
مرحله سوم بررسی مصوبه در شورای نگهبان	۲۰۷
مرحله چهارم بررسی مصوبه در شورای نگهبان	۲۲۳

مقدمه

«شورای نگهبان» به عنوان نهاد پاسداری‌کننده از موازین شرع و قانون اساسی، وظیفه‌ی خطیر بررسی کلیه‌ی مصوبات مجلس شورای اسلامی و اساسنامه‌های مصوب هیئت وزیران را به عنوان یکی از وظایف مصّحّ خویش در قانون اساسی بر عهده دارد تا قوانین و مقررات لازم‌الاجراء در جمهوری اسلامی ایران، مغایرتی با موازین شرع و قانون اساسی نداشته باشند. بدین‌سان، استدلال‌های بیان شده از سوی این نهاد در خلال بررسی مصوبات مجلس شورای اسلامی و اساسنامه‌های مصوب هیئت وزیران، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار بوده و برای آحاد افراد جامعه قابل استفاده است؛ چه آنکه این نظرات، از جهتی شأن علمی و نظری دارد که می‌تواند مورد استفاده‌ی عموم علاقه‌مندان، به‌ویژه مجامع علمی- پژوهشی واقع شود و از جهتی

دیگر، می‌تواند برای تنظیم قوانین و مقررات مورد نیاز در کشور، مورد توجه و استفاده‌ی سیاست‌گذاران و نقش‌آفرینان عرصه‌ی تقنین و اجرا قرار گیرد.

مقام معظم رهبری نیز در دیداری که با اعضای شورای محترم نگهبان در تاریخ ۱۳۷۹/۴/۲۸ داشتند، با تأکید بر اهمیت مبانی نظرات شورای نگهبان، خطاب به آنها فرمودند: «... مردم، مطلع نیستند... لازم است يك روال اطلاع‌رسانی منظم و مرتبی باشد که مردم در جریان قرار بگیرند، یا نظرات شورا مدوّن بشود و در اختیار اهل علم، حقوقدان‌ها، فقها و متخصصین بخش‌های مختلف گذاشته بشود؛ دانشگاه‌ها و حوزه‌ها ببینند و در جریان مباحث قرار گیرند؛ بیان شود در مورد این ماده‌ای که آنجا آمده، چه بحث‌هایی شده، تارد شده است و چه اشکالاتی بود و بعد، آن اشکالات رفع شد یا تصویب شد و از این قبیل... الآن شما استدلال دارید، اما این استدلال برای مجلس، گاهی معلوم نیست، گاهی برای مجمع تشخیص هم درست معلوم نیست... در حالی که خوب است در متن آن حکم اشاره‌ای به استدلال بشود و در يك محل جداگانه آن استدلال به تفصیل نوشته بشود... اینها چیزهایی است که بعد برای دیگری منبع و مدرک خواهد شد.»

بر همین اساس و در راستای پاسخگویی به این مطالبه‌ی به حق مقام معظم رهبری، با تشکیل «پژوهشکده شورای نگهبان»، انجام فعالیت‌های علمی پیرامون نظرات شورای نگهبان به عنوان یکی از مأموریت‌های این مرکز، در چند قالب مختلف در دستور کار قرار گرفت. تدوین مجموعه نظرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات ادوار مختلف مجلس شورای اسلامی، تدوین مجموعه نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان راجع به اصول قانون اساسی، تدوین مجموعه نظرات فقهی شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات دیوان عدالت اداری، تدوین نظرات فقهی و حقوقی شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی، پیاده‌سازی، تنظیم و تدوین

مشروح مذاکرات جلسات شورای نگهبان و راه‌اندازی سامانه‌ی اینترنتی جامع نظرات شورای نگهبان و بارگذاری کلیه‌ی نظرات شورای نگهبان بر روی پورتال پژوهشکده^۱ و در نهایت، استخراج مبانی نظرات شورای نگهبان، از جمله طرح‌هایی بود که برای عینیت بخشیدن به این مهم طراحی شد.

ثمره‌ی تلاش‌های صورت‌گرفته در این مدت، انتشار چندین جلد کتاب مختلف در قالب‌های متنوع بوده که با استقبال چشمگیر مخاطبان مواجه شده است. از جمله مهمترین آنها می‌توان به انتشار دو کتاب «قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ در پرتو نظرات شورای نگهبان» و «قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ در پرتو نظرات شورای نگهبان» اشاره کرد که در راستای ترویج نظرات شورای نگهبان نسبت به قوانین مهم و دارای اثرگذاری عام، تدوین و چاپ شده است.

در ادامه‌ی تلاش‌های گذشته، مجموعه‌ی حاضر به رشته‌ی تحریر درآمده است. این کتاب در دو بخش کلی تدوین شده است: در قسمت نخست، متن تنقیحی «قانون دیوان عدالت اداری» مصوب ۱۳۹۲/۳/۲۵ با اعمال آخرین اصلاحات مندرج در «قانون اصلاح قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری» مصوب ۱۴۰۲/۲/۱۰ ارائه شده است. سپس در قسمت دوم، «نظرات استدلالی» مراحل چهارگانه‌ی بررسی قانون اصلاح قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری در شورای نگهبان، به تفکیک هر مرحله ذکر شده است. استدلال‌های مطرح شده در جلسات شورای نگهبان در خصوص هر ماده، تحت عناوین «دیدگاه مغایرت»، «دیدگاه عدم مغایرت»، «دیدگاه ابهام»، «دیدگاه عدم ابهام»، «توضیح تذکر» و «توضیح اعمال تذکر» احصا شده است.

پژوهشکده شورای نگهبان امیدوار است با تولید و عرضه‌ی این مجموعه،

۱. نشانی اینترنتی سامانه‌ی جامع نظرات شورای نگهبان:

علاوه بر حرکت در جهت تحقق بخشی از منویات مقام معظم رهبری، خواسته‌ی جامعه‌ی علمی کشور و همچنین مراکز سیاست‌گذاری، تقنینی و اجرایی کشور را پاسخ گفته باشد. مسلماً انتشار و عرضه‌ی چنین آثاری می‌تواند ثمره‌ی بیش از سی سال مجاهدت و تلاش شورای نگهبان در پاسداری از شرع و قانون اساسی را در اختیار کلیه‌ی علاقمندان، به ویژه محافل علمی و پژوهشی، اعم از دانشگاهی و حوزوی قرار دهد و به غنی‌تر شدن هر چه بیشتر مباحث فقهی و حقوقی در کشور کمک کند.

و من الله التوفیق و علیہ التکلان
پژوهشکده شورای نگهبان
بهار ۱۴۰۲